

tudi imelo srečen uspeh. V letih 1490—1508 dal je škof Osvald Dus stolno cerkev in škofovo rezidenco opasati z obzidjem in sedmimi močnimi stolpi. Te močne vtrdbe obstoje še dandanes, in bodo deloma odpravljene, kadar se zvršijo ravno zdaj v delu se nahajajoče velike poprave pri stolni cerkvi. — Po smrti v bitki pri Mohači ponesrečenega kralja Ljudovika II., ko se je med Ferdinandom Habsburškim in Janezom Zapolja pričel boj zaradi prestolnega nasledstva, vnel se je tudi vnovič prepir med prebivalstvom sosednih mest; kajti stanovniki mesta Grič držali so z Ferdinandom I., — deželni ban, Krsto Frankopan in tadanji škof Simon Erdödy pa z kraljem Janezom Zapoljo. Ko je vendar poslednjič slavna habsburška dinastija dobila v last celo Hrvatsko, so se pomirili tudi zopet nemiri. Mesto jelo je o onem času čezdalje bolj napredovati in se obljudevati. Pa prišle so čez Zagreb druge nesreče. Križarji, vernivši se iz svete dežele, zanesli so kugo v te kraje. V letih 1506, 1530, 1583 in 1590 naredili so močni potresi veliko škode. Še hujše pa je mesto trpelo, ko je l. 1645 že vtretjič pričela strahovito prebivalstvo moriti azijska kuga, zvana „črna smrt.“ To leto vkončal je tudi siloviti požar skoraj vso zgornje in spodnje mesto, o kateri nesreči ste bili tudi močno poškodovani stolna in sv. Marke. L. 1674 pogorelo je zopet zgornje mesto skoraj popolnoma, o katerej nesreči je cerkev sv. Marke vnovič mnogo trpela. Zadnje veliko pogorišče je bilo v Zagrebu l. 1706, in je mesto imelo zopet premnogo škode. Grozovitega potresa v Zagrebu v dan 9. novembra 1880 se nekateri spoštovani gg. bralci „Novic“ gotovo še spominjajo. Skoraj vsa poslopja celega mesta bila so poškodovana več ali manj; posebno zelo so počutile to hudo šibo cerkve, zlasti stolnica. (Dalje nasl.)

Poučni in zabavni drobiž.

Matematična razstava. Od 10. do 18. septembra letošnjega leta bode v Norimbergu razstava matematičnih modelov in učnih pripomočkov. Hkratu bode pa tudi v tem mestu razstava fizikalnih instrumentov in prirodoznanskih predmetov. Predmeti za obe razstavi se imajo doposlati od 1. do 7. septembra. Kdor želi kaj več zvedeti o teh razstavah, naj se glede prvo obrne na gospoda profesorja dr. Waltherja Dycka v Monakovem, Hildegardstrasse 1½, glede poslednje pa na ravnatelja bavarskega obrtnega muzeja Th. pl. Kramerja v Monakovem.

Nevarni pajki. V Jukatanu na bregu Mehikanskega zaliva, živi neko posebno vrsto pajkov, ki so strah tamošnjim prebivalcem. Kogar tak pajek vgrizne, gotovo umrje. Ta pajek je 14 centimetrov dolg in ima debele, močne, šest centimetrov dolge noge. Domačini imenujejo te pajke vojake hudičeve.

Gozdi v Evropi. V Evropi je 30 % zemeljnega površja pokrito z gozdi. Največ gozdov ima Švedija (44 %), potem pa Rusija (38 %), Avstrija (30 %), najmanj pa Anglija (3,6 %), potem Danska (5,4 %) in Portugalsko (5 %).

Porodi in umiranja v Evropi. Na 1000 prebivalcev se v Rusiji rodi na leto 50, na Ogerskem 42, v Avstriji 39, v Nemčiji 36, v Angliji 35 in v Franciji 26 otrok; od 1000 oseb jih pa na leto umrje na Ogerskem 38, v Rusiji 37, v Avstriji 31, v Nemčiji 27, v Franciji 24, v Angliji 22 in v Skandinaviji pa le 18 ljudi.

Novice.

— Presvetli cesar podaril je gasilnemu društvu v Šentvidu nad Vipavo 80 gld.

— **Osobne vesti.** Presvetli cesar je potrdil izvolitev gosp. ces. svetnika Ivana Murnika predsednikom c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Magistrom farmacije bil je pretečeni teden promoviran na dunajskem vseučilišči gosp. Hugon Roblek iz Radoljice. — Na graškem vseučilišči bil je promoviran doktorjem prava g. Josip Furlan iz Mirk pri Vrhniki. — Gosp. Mih. Sajovic, trgovec v Gradei, doma iz Kranja, odlikovan je bil na pariški razstavi mornarskih rečij z zlato svetinjo za rastavljena vina in konjak. — Ravnatelj goriškega gospodarsko-kemičnega poskuševališča gosp. Bolle je dobil red želazne krone tretje vrste. — Nadinženir g. Svitil imenovan je stavbenim svetnikom, inženirja gg. Waschica in Žužek, nadinženirjema, stavbena pristava gg. Muck in Toman inženirjema in stavbeni praktikant gosp. Bloudek, stavbenim pristavom za državno stavbeno službo na Kranjskem. — Kapelan v Predvoru g. Gašp. Majar, dobil je župnijo sv. Goro. — Gosp. Matej Jereb, župnik v Javorjah nad Škofjo Loko, je dobil faro Kropo.

— **O sedmi redni veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda,** ki se je vršila dne 28. julija v Postojini, prijavljamo še sledeče: Iz blagajnikovega poročila povzamemo, da je imela družba pretečeno leto 9905 gld. dohodkov in 8556 gld. 77 kr. troškov, torej je bilo prebitka 1348 gld. 23 kr. Po pravilih izstopivši udje družbinega vodstva, gg: dr. vitez Bleiweis, dr. Ivan Dečko, Gregor Einspieler in Anton Žlogar, so bili zopet „per acclamationem“ soglasno izvoljeni; istotako gg: Oroslov Dolenec, Fran Povše, Fran Ravnika, dr. J. Svetina in J. Vrhovnik v nadzorstvo, in gg.: Andr. Kalan, dr. Mosché, dr. Munda, Ljudovik Ravnika in dr. Jernej Zupanec v razsodništvo. — Pri obedu govoril je prvo napitnico gosp. Svetec na presvetlega cesarja: gosp. dr. Vošnjak je napil okr. glavarju g. markiju Gozaniju, ki se je zahvalil s prav lepimi besedami na napitnico cesarju in sebi. Gosp. Iv. Hribar napije zavednim Postojincanom in županu gosp. Vičiču, ki se zahvali; gosp. Kersnik napije vsem gostom, posebno onim iz Koroške, Štajarske in Primorske. V imenu Korošcev in Štajarcev se zahvali gosp. župnik in deželni poslanec Gregor Einspieler. Govornik spominjal se je v govoru žalostnega prepira v narodni stranki na Kranjskem je spodbujal vse Slovence k slogi in je v imenu svojih rojakov izjavil, da se koroški Slovenci povse strinjajo s politiko g. Luke Svetca. Gosp. L. Svetec se zahvali na tej napitnici in napije slov. duhovščini. Gosp. M. Mandič napije večji odločnosti v narodnem boju, gosp. dr. Triller pa narodnemu ženstvu. — Pripomnimo naj še, da je bil družbin predsednik gosp. prof. Tomo Zupan zaradi bolezni svojega brata zadilžan udeležiti se skupščine.

— **Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji.** Premeščeni so gg.: Josip Debevec, kapelan v Trnovem, za prefekta v duh. semenišče; Matija Mrak od sv. Jakoba v Ljubljani in dr. Ivan Krek iz Ribnice za kapelana in vikarija pri stolni cerkvi v Ljubljani; Leopold Picigas iz Idrije k sv. Jakobu v Ljubljani; Anton Mali z Blok v Podbrezje, A. Znidaršič od Fare pri Kostelu v Ribnici; Josip Pristov iz Sostrega v Gorje; Rudolf Gregorič iz Žirov v Predvor; nameščeni so semeniški duhovniki: Ivan Renier v Tržiču, Leopold Raktelj v Knežaku, Ivan Debelak v Šent-Lovrenci, novoposvečenci: Alfonz Levičnik v Cirknici, Josip Gruden v Idriji, Josip Benkovič v Doberničah, Gustav Koller v Št. Jurji, Martin Kerin pri Fari pri Kostelu, Karol Lenassi na Blokah,

Ivan Jelenec v Dragatuši, Josip Cegnar v Žireh, Karol Dornik v Sostrem, Matej Kos v Starem Trgu pri Poljanah. Premeščena sta tudi g. Ign. Koren, administrator na Vrh, kot kapelan v Moravče, g. Josip Kramarič, kapelan v Hinjah, na Vrh.

— **Veselica slovenskih in hrvatskih abiturijentov**, ki je bila dne 2. t. m. v prostorih Ferlinčeve restavracije pri „Zvezdi“ završila se je v kljub zelo neugodnemu vremenu jako lepo. Prostor vrtnega salona so bili prenapolnjeni odličnega občinstva. Prolog, katerega je zložil abiturijent g. Prelesnik, govoril je abiturijent gosp. Šabec in povdarjal, da bo mladina vedno delovala za napredek naroda. Pevci zapeli so prav dobro novi Foersterjev „Slovo“ in par čvetospevov, hrvatski tamburaši so vdarjali prav vrlo na tamburice in vojaška godba zaigrala je več slovanskih melodij. „Droh“, dramatični zgodovinski prizor, je vlada prepovedala, telovadba je pa morala zaradi slabega vremena izostati. Mej prosto zabavo pozdravil je v navdušenih besedah abiturijent g. Šavnik zbrano občinstvo, posebno Hrvate, se zahvalil vsem, ki so pripomogli kaj k lepemu vspehu veselice in posebno povdarjal zasluge gospe Murnikove, katere si je stekla za to veselico. Gosp. Vidrič zahvalil se je v imenu Hrvatov. Z zanimivim „lovom sreče“ nabrale so vrle gospodične precejšnjo svoto za družbo sv. Cirila in Metoda. Vso vseskozi lepo veselico zaključil je ples.

— † **Matija Majar**. V Pragi umrl je dne 31. julija Matija Majar, znani vstrajni zagovornik ilirske ideje. Pokojnik porojen l. 1809 v Ziljski dolini na Koroškem, bil je zadnji čas svojega službovanja župnik na Križni Gori pri Celovci. Leta 1883 preselil se je v Prago. Pokojnik bil je jako delaven na slovstvenem polju in je deloval na približanje vseh Slovanov glede jezika.

— **Čebula in česenj** nista letos zaradi preobilega dežja nič kaj dobro uspela in običajni semenj za te dva predmeta dne 2. t. m. ni bil nič kaj živahen in so bile cene primerno visoke.

— **Trtna uš**. V Dutovljah v sežanskem okraji prikazala se je trtna uš in nevarnost je, da se ta nadloga razširi po vsem Krasu.

— **Nova železnica**. Od Št. Mohorja do Podkloštra v Ziljski dolini na Koroškem se bode jela v kratkem graditi nova železnica. Železnica dolga bo 30 kilometrov in bo stala blizu 2 milijona goldinarjev.

— **Razveljavljena občinska volitev**. C. kr. deželna vlada razveljavila je volitve v občinski odbor, ki so se vršile dne 21. junija t. l. v Stariloki pri Škofjiloki, ter zaukazala nove volitve.

— **Iz Dobrove** se nam poroča dne 3. avgusta. Navadne avgustove nevihte se nam zopet letos z vso silo napovedujejo; pretečeni petek nastal bil je za nekaj trenutkov silni piš, ki je poškodoval več slamnatih in opeknatih streh ter polomil nekoliko sadnega drevja tam v Stranski vasi. Včeraj je pa začelo tam okolu 8 ure zjutraj grometi; in močna ploha se vlije večkrat za nekoliko minut. Okolu 10. ure pa je tresčilo na Švici v Florijanovo hišo šte. 6. Zadelo je ravno v vrh slemen; strela je razbila kakih 10 opek, naredila v kuhinji pod oknom luknjo, šla skozi svinjak v hlev, kjer je precej ometa odrla; le čudo, da v malem svinjaku trem prešičem in v llevu živini nič storila ni. Ko je tu strela rogovilila, je silno zakrutila stara svinja in zablejalo tele. Vse drugo je ostalo na miru.

— **Občinske volitve**. V Starem Trgu pri Loži je bil izvoljen županom Fr. Perušek, odborniki Fr. Žnidaršič, I. Kandare, I. Štritof in T. Mlekuž. — Na Vinici v črnomaljskem, okraju je bil izvoljen županom Ivan Berkopec; odborniki: Peter Malič, Ivan Kastelec, P. Balkovec, J. Starašinec, M. Stefanič in M. Prokšelj.

— **Zahvala**. Prečastiti gospod c. kr. profesor Tomo Zupan, konzist. svetnik in član deželnega šolskega sveta kranjskega, mi je poslal povodom smrti svojega brata, umirovljenega gospoda kr. gimnazijskega profesorja Ivana Zupana, petdeset goldinarjev s pozivom, da ta znesek razdelim med najubožnejše bolnike mesta ljubljanskega.

Drage volje ustrežem ti želji in pred vsem v ime obdarovanih javno izrekam najudanejšo zahvalo blagosrčnemu gospodu dobrotniku.

V Ljubljani dne 1. avgusta 1892.

Župan: Grasselli.

— **Pevsko društvo «Lira»** v Kamniku slavi dne 14. t. m. svojo desetletnico. Ker tudi ondotno gasilno društvo obhaja ta dan svojo desetletnico in bo ta dan zborovala v Kamniku tudi zaveza ognjegasnih društev na Kranjskem, obeta biti ta dan posebno lep za Kamnik. „Lira“ priredi tem povodom kegljanje na dobitke in velik koncert je povabila v ta namen na slavnost tudi več družih pevskih društev, ki so se vabilu že odzvali.

— **Uboj**. Pretečeno nedeljo sprli so se v Olševku nad Kranjem kmetski fantje in je pri tej priliki Janez Ravnikar tako močno Vincenca Božiča s polenom po glavi udaril, da je ta kmalu na to umrl. — Dne 1. t. m. pa so pri nekem tepežu v Zg. Kostrivnici ubili nekega Martina Potisek-a.

— **Umrl je** po daljši bolezni dne 1. t. m. v tukajšnji hiralnici g. prof. Ivan Zupan, brat profesorja in vodje v Alojzijevešču g. Toma Zupana. Pokojnik porojen l. 1844. v Smokuču v Brezoviški fari na Gorenjskem služboval je zadnji čas kot profesor na veliki gimnaziji v Zagrebu. Za slovensko stvar bil je vedno vnet. Bodi mu zemljica lahka!

— **«Notranjski Sokol»**. Iz zavedne Notranjske se čuje glas, da so v Šentpetru sklenili rodoljubi ustanoviti društvo: „Notranjski Sokol“.

— **C. kr. poljedelsko ministerstvo** dovolilo je za konjsko dirko v Št. Jerneji na Dolenjskem 200 gld.

— **Zadnja letošnja kanonična vizitacija z birmovanjem** bo v Starem trgu pri Loži dne 22. avgusta.

— **Uboj**. Lah Facinelli, v službi pri gradnji dolenske železnice, je nekega Ant. Šumeta iz Spod. Slivnice tako močno udaril po glavi, da je ta drugi dan umrl.

— **Slovenski gimnazijci** prirede v sredini t. m. veliko dijaško veselico v Kranji. Čisti dohodek namenjen je za Prešernov spominek.

— **Strela**. V Zgornjem Berniku pri Kranji tresčilo je pretečeni teden v novo dodelani skedenj, v katerem so ravno mlatili. Mlatičem se ni nič zgodilo, pač pa se je užgal skedenj in pogorel. Vneli sta se tudi sosednji hiši in pogoreli.

— **Utonil je** v Savi blizu Krškega korporal Alojzij Čokl 6. topničarske divizije. Nesrečnež se je kopal in ga je najbrže krč prijel, kajti bil je dober plavač.

— **Toča**. Dne 1. t. m. napravila je okrog Črnomlja toča veliko škode.

— **Požar**. Posestniku Fr. Strukeljnu v Gunceljah v ljubljanski okolici pogorel je pretečeni teden kozolec poln žita. Škode je 500 gld., zavarovan pa je bil samo za 180 gld.

— **Gad pičil** je v Vinici dve mladi deklici. Edna je umrla, drugo so pa rešili, ker je prišel še pravočasno zdravnik.

— **Visoka starost**. V Križevcih na Hrvatskem umrla je neka gospa, ki je bila stara 112 let.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** vložilo je pretečeni mesec 430 strank 160.721 gld. 2 kr., vzdignilo pa 268 strank 105.757 gld. 4 kr.

— Zadarski nadškof Rajčević pripeljal se je te dni v Gradec. Ko je došel v hotel, opazil je, da je zgubil listnico, v kateri je bilo 3000 gld. denarja. Stvar naznanila se je takoj železniškemu vodstvu; to brzojavilo je za vlakom, s katerim se je nadškof vozil in res dobili so še v vozu listnico z vsem denarjem vred.

— Veselica slovenskih in hrvatskih abiturientov, ki se je vršila na korist družbe sv. Cirila in Metoda in narodne šole sinoči v lepo okrašenih gorenjih prostorih starega strelišča obnesla se je vseskozi dobro, kajti udeležba bila je mnogobrojna in vse točke vsporeda izpale so na občo zadovoljnost. Abiturijent g. E. Gangl je prav dobro govoril prolog in poudarjal zasluge, ki jih ima učiteljski stan za narodno omiko. Dobro izurjeni pevci in pevke so svojo nalogo častno rešili in so morali dve točki ponavljati. „Izgubljeni sin“, narodna igra s petjem, dopala je vseskozi in igralci želi so obilo zaslužene hvale. Po dokončanem vsporedu pričel se je ples, ki je še-le v pozno jutro zaključil prelepo veselico.

— V dvorani c. kr. višje realke v Ljubljani razstavljen je do torka 9. avgusta t. l. kip Matere Božje čistega spočetja, delo akademičnega podobarja Alojzija Progarja za farno cerkev v Kamniku. Vstop prost.

Listnica vredništva.

Gosp. Št. A. v Ivancih. Usnje za knjigoveze dobite na Dunaji v trgovini „Friedrich Gustav, Lederhandlung“, Baeckerstrasse.

Gosp. F. B. v S. Za črno opravo rabite jedno izmed namak (Beizen), katere smo opisali v „Novicah“; tu ponavljamo še najboljšo: Raztopi 100 delov anilinove soli (Anilinsalz), 20 delov bakrenega klorida (Kupferchlorid) v 1100 delih vode. Ravno tako raztopi kromovo-kislega kalija (chromsaures Kali) v vodi. Les namaži najprvo s prvo tekočino in potem, ko se posuši, še z drugo, ter to ponavljaj, če je treba, večkrat. — Za opravo je pa sploh najboljša, če kupiti črni furnir, katerega prodaja vsaka tvrdka, ki se peča z razprodajo furnirja, na pr. Maxm. Grossmanns's Neffe, Fournierfabrik, Wien V. Neu-Margarethen, Wolfganggasse 30. Ta furnir je jako po ceni in črno pobarvan skozi in skozi. — Glede kovinskih črt je pač najbolje, če vložite prave kovinske žile. Vlagajo se tako, kot drugi vložki. Take žile kupite lahko povsodi, kjer prodajajo kovinske stvari, ali pa jih izrežete sami iz pleha (na pr. cinkovega, medenega, pakfonovega itd.) z listnatimi žagicami (Laubsägen), kakor navaden furnir. Stvar gre malo počasi, a vendar gre. Če pa hočete okraske posreberniti, pozlatiti ali pa bronsirati, postopajte tako, kot vsak zlatar. Najprvo s šelakom naredite podlago, potem pa prevlecite z dobrim firnežem ali pa z mikstijonom (Mixture ali Pariser-Firnis). Na to se polaga zlati ali srebrni list, ali pa potresa bronze. Če je črta nekoliko kosmata, jo je treba konečno še osnažiti ob straneh z ostrim nožkom. Sploh se pa ta stvar ne more ob kratkem popisati, treba je, da jo človek vidi in da dobi vajo v njej. — Vsekako morate poprej politirati, kakor zlatiti. Ker pa je treba pri zlatenju lepih, ozkih in ravnih črt dokaj časa in spretnosti, bi Vam ne svetovali, okrasov na ta način izvrševati. Vložite rajše kovinske. Te se vložijo kakor lesene intarzije in brusijo se z lesom vred, kakor bi bile lesene. Za bele linije se tudi cin jako lepo podá; obdelovanje njegovo je čisto jednako onemu, ki ga imamo pri lesu.

Vozniki

pridni in zanesljivi se sprejemajo za Dolenjsko železnico proti dnini ali v akordu. (5—3)

Nadrobno pove inženir

Krause v Velikih Laščah. (Kranjsko.)

V Postojinski jami

priredi se

dne 14. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne

Izredna veselica

z električno razsvetljavo

kakor o Binkošti vsacega leta.

(6—2)

Ustopnina za osebo 1 goldinar.

Otroci pod 10 leti so ustoppnine prosti.

Preselitev prodajalnice.

Prodajalnica

oljnatih barv, firnežev, lakov in kleja

Adolf Hauptmann-a

je sedaj

na sv. Petra cesti št. 41

ob vogalu Reseljeve ceste,

v lastni hiši.

(4—5)

Filijala:

Slonove ulice št. 10-12.